

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
ORADEA

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, fele évre
130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön
2 Dollár, Kc. 75, P. 12, S. 19. Din. 120

A rettegés pszichozisa

Az élet hosszú és sok mindent megtanulunk lassankint. Egy-két évtizeddel ezelőtt senkisémet hitte volna a Kárpátok alján, hogy valaha megismeri az orosz kisivárosok zsidóságának lelki világát. Olyan messzi volt tőlünk a kancsukás, kozákos, pogroméjszakás rejtélyes világ, mintha a holdban lett volna, messzi, messzi, túl minden megfogható és számunkra érzékelhető közelségtől. De a világ fenekesétől felfordult és vannak helyek és vannak városok, ahol tízezernyi zsidó álmatlanul hánykolódik ágyában, ahol retteg néha az uccára menni, ahol a rettegés pszichozisában él. És nem azért remeg, mert gyáva, hanem attól fél, hogy megfosztván minden önvédelmi eszköztől, martaléka lehet elkeseredett szenvedélyeknek. Attól fél, hogy nyugtalansága nem ok nélkül.

Szomorú és lehangoló a rettegésnek ez a borzalmas pszichozisa. Mikor az élet ezernyi nyomorúsága amugy is lenyomja és lenyüggözi a kedélyeket, amikor a napi kenyérkereseti küzdelemben agyoncsigázott ezrek fáradtan hanyatlanak le nyugvóhelyeikre, akkor a felriadás idegölő játéka roncsolja a gyötört idegeket. Nem! Nem hittük sohasem, hogy bekövetkezhet az az idő, mikor félni kelljen a pusztá létért, mikor remegni kelljen attól, hogy mit hoz a holnap.

Nem gyávaaság ez. És nem idegbetegség. Csak helyzetiszulte tudottság, melyen ugylátszik a zsidóság ereje nem tud megbirkózni. Idők jele, mert a nagy nyomorúságban megint jöhet a zsidó, hogy annak szerepét játssza, kinek hátán minden elkeseredés levezethető — már évszázadok, sőt évezredek óta. Kerge nyáj vagyunk, hol a páztor sem tudja féken tartani a dúvadak leskelődését. Lehet, hogy a félelem ok nélküli. Lehet, hogy elmúlnak ezek a napok is és megkönnyebbülten fogunk fellélekzeni. De a várakozás eme napjában milliószor gondolunk a végtelen orosz rónákon lezajlott nagy drámákra, melyekről azt hittük, hogy sohasem fogjuk megismerni máshonnan, mint a könyvekből. Ma már értjük és érezzük a riadást, a félelmet, a nyomottságot és tehetetlenséget. Ma már tudjuk mi a félelem pszichozisa. És mit tegyünk, ha agyongyötört idegeink vibrációján nem tudunk kellőképp uralkodni. Nem mi vagyunk ebben a bűnösök. Az idők jele ez az idegesség, az időké, melyek sulyosan nehezdednek erre a fáradt és agyonhajszolt emberiségre.

A nyomorúságban osztályos népek

lendülete ez, a balkéz fogása, mely ele nem akarunk birkanyáj módjára fejet hajtani, és mondani csak üssetek, mert az ütés édes és nem fái.

Fáj, fáj ezerszer fáj, mert nem érdemeljük, mert mi is szenvedő küzködő embe-

berek vagyunk, kiket megtépáz az élet és nincs senki kerek e-világon, kiben megbizhatunk és aki védőleg kitartsa kezét fejünk fölé. A rettegés pszichozisában élünk és adja az Ég, hogy rettegésünk alaptalan legyen...

Ghika prefektus és Sofronie polgármester lapunk főszerkesztőjének tett nyilatkozataikban megnyugtadják a váradi zsidóságot

Mikor ezeket a sorokat írjuk, a borsai per nagyváradi táblai főtárgyalása előtt vagyunk és nem tudjuk, hogy mit hoz a holnap. Mikor lapunk megjelenik, akkor már tudni fogjuk, hogy van-e elég erély a hatóságokban, hogy a nyugtalanító elemeket kellő eréllyel megfékezzék.

A városban már napok óta riasztó hírek keringenek arról, hogy november 12 és 13-án, esetleg már 11-én „valami készül.” Azt beszélnek, hogy hangzatos ígéretekkel alkalmi gárdát szerveznek és kihasználva azt az elkeseredést, ami a szegény népesség körében a nyomor és munkanélküliség miatt uralkodik, zavargásokat, rombolásokat és antiszemita kiengéseket készítenek elő.

Annyit kétségtelenül megállapíthatunk, hogy a váradi zsidóság mindent elkövetett, hogy a legilletékesebb köröket felvilágosítsa arról a veszélyről, melyet a mai viszonyok között egy emberéletüket és vagyont rongáló tüntetés jelenthet ugy a váradi zsidóságra, mint az ország jóhírneve szempontjából.

A nagyváradi orth. hitközség nevében hétfőn felkereste lapunk főszerkesztője Ghika prefektust és Sofronie polgármestert és felkérte őket, hogy minden lehető kövesenek el, hogy hatalmi szóval és főképpen tettel akadályozzanak meg mindent, ami lehetővé teszi, hogy semmi rendzavarás ne történjék. Mivel főleg antiszemita velleitásu zavargásoktól lehet tartani, védelmet kért, nehogy az 1927 decemberi szomorú emlékü események megisméllődhessenek.

Ugy Ghika prefektus, mint a kormány biharmegyei exponense, mint a város polgármestere a legmegnyugtatóbb kijelentéseket tették.

Ghika prefektus a leghatározottabban kijelentette, hogy november 12 és 13-án semmiféle kongresszus nem lesz Nagyváradon. Mindaddig, míg én a helyemen vagyok — mondotta Ghika prefektus — minden szélsőséges irányzatú összefüvetelt meg fogok akadályozni. Ha a rendőri karhatalom nem bizonyul elegendőnek, ugy a katonai karhatalmat is igénybe fogom venni.

A prefektus megmondta azt is Wasserstrom Sándornak, hogy megnyugtathatja a hitközséget és a város polgárságát, hogy összefüvetel nem lévén engedélyezve, kilengésektől nem kell tartania.

Dr. Sofronie György polgármester, aki dr. Petric Cornél alpolgármester, dr. Gal-

dau h. polgármester és a városi tanács több tagja jelenlétében nyilatkozott a zavargásokról szóló híresztelések ügyében lapunk főszerkesztőjének, kijelentette, hogy semmiféle kongresszus sincs engedélyezve és a hatóságok minden körülmények között fenn fogják tartani a rendet és utját állják a szélsőséges kilengéseknek.

Wasserstrom Sándor a hitközség nevében köszönettel vette tudomásul a legmagasabb helyi hatóságok megnyugtató nyilatkozatait, amelyek valóban alkalmasak arra, hogy a város felzúgott hangulatát lecsillapítsák. Ez a hatósági magatartás annál örvedetesebb és megnyugtatóbb, mert hiszen nemcsak a váradi zsidókat, hanem egész Nagyvárad és ezáltal az egész megye, sőt az ország kereskedelmi életét és jóhírét érné károsodás minden okatlan rombolások és nyugtalanítások által.

Ismételjük, hogy mikorra e sorok megjelennek, már tudni fogjuk, hogy elég volt e a prefektusi és polgármesteri szó, vagy pedig az események ugy alakulnak, hogy a felidézett rossz szellemeket nem tudják visszaszorítani a rossz indulatok poklába.

A borsai vádlottak nagyváradi tárgyalását elhalasztották

Lapzárta előtt lapunk főszerkesztője megjelent a rendőrprefektúrán és tekintettel a városszerte elterjedt rémhírek megnyugtatóására, kérte rendőrprefekturát, hogy a hitközségek templomai őrzésére erősebb rendőrségi készütség rendeltessek ki. Ranzescu rendőrprefektus éppen a temesvári helytartó tanáccsal beszélt telefonon a nyugtalan hírekről és azon információt kapta, hogy a borsai vádlottak táblai tárgyalását elhalasztották és semmiféle kongresszus megtartására engedély nem adatott ki.

Fodor Lőrincz rendőrigazgató pedig külön is megnyugtatta lapunknak főszerkesztőjét és kérte, hogy közölje a hitközség vezetőségével, hogy nyugtassa meg Várad zsidóságát a rémhírek valótlanságáról. A rendőrség hivatalának magaslatán állva, minden körülmények között teljesíteni fogja kötelességét a közrend érdekeinek biztosítására. A hitközség óhajának eleget teendő a zsidó templomokhoz meg erősített őrséget rendel ki, habár ezen szankciót is feleslegesnek tartja, de megteszi, hogy ezzel is megnyugtatólag hasson a kedélyekre.

Reflektor

Umbertó olasz trónörökös ez idő szerint Turinban időzik és az elmúlt héten felkereste Turin zsinagógáját, hogy az ismert és kiváló jogtudós nevelőjének, prof. Vittorio Palocco emlékének áldozzon.

Umbertó olasz trónörökös ugyanis nagy szeretettel emlékezik meg ma is kitűnő zsidó nevelőjéről és a római zsidó hitközség falaira már emléktáblát készíttetett Palocco tiszteletére. Az emléktábla letételével párhuzamosan egy akciót vezettek be Umbertó trónörökös gondnoksága alatt, a zsidó iskolák felsegélyezésére. Az olasz trónörökös azonkívül soha sem mulasztja el az alkalmat, hogy az ujságíróknak nyilatkozzon a zsidóság kitűnő tulajdonságairól, amit jóságos mesterének természetéből ismert meg, ki tudvalevőleg szigorú orthodox elvek alapján élt. Ezzel szemben azonban még emlékezzünk arra a nyilatkozatra, amelyet a német extrónörökös tett a nyilvánosság előtt, aki ugyan szintén barátságos hangokat ütött meg a zsidóságról és elítélte az antiszemitizmust, de tette ezt csak mindaddig, míg az ujságok meg nem irták a trónörökös „szenzációs” nyilatkozatát. A német ex ekkor zord arcot öltött és ismét nyilatkozott. Kijelentette, hogy ő filozemita nyilatkozatokat nem tett és az összes ilyen híresztelések csak „rosszakaratu” téves elferditése a valóságnak. Tehát a német ex zsidóbarátsága csak rosszakaratu elferdités. Az olasz trónörökös ezzel szemben meglátogatja a zsinagógát, áldoz egy zsidó nagyság emlékének és emléktáblát állíttat fel számára. Milyen különbség! Pedig mindkettő árja nemzetségű. Az olasz és a német. Egy a bizonyos ezekből a nyilatkozatokból csak: a zsidóság és elsősorban a német zsidóság nem sokat veszített a németcsászársággal. Sőt. Azóta már Hitler odaát miniszterelnök lenne. Az ex felfogása mellett: bizonyosan.

Vázsonyi Vilmosné csak nem régen adta ki emlékiratait a néhány évvel ezelőtt elhunyt, volt igazságügyminiszter férjének életéről és pályafutásáról. Vázsonyiné többek között a következőket meséli el: Amidőn 1917-ben gróf Eszterházy Mórilt ajánlotta neki az igazságügyi tárcát, Vázsonyi a következőket mondta: „Kérdés még, hogy a király el fogja-e fogadni az ön választását, ha megtudja, hogy én zsidó vagyok. A félreértés nemcsak számomra, de a kabinet számára is módfelelt kinos lenne, aminek nem szeretném semmiesetre sem a bekövetkezését.” Amidőn pedig gróf Eszterházy a király elé terjesztette a kabinetjét és külön felhívta figyelmét a Vázsonyi tárcájára, a király kijelentette: „Nem érdekelnek a minisztereim vallási körülményei, egyedül csak az bir nálam fontos-sággal, hogy a kabinetben becsületes és hozzáértő férfiak üljenek.” Így lett Vázsonyi a monarchia minisztere és maradt meg ilyen minőségben egészen a haláláig. Nem az ő, hanem a monarchia haláláig. Nem akarunk itt a monarchia szószólói lenni, mert hiszen csak épen az előbb nyilatkoztunk a németcsászárság ellen. Hogy ezt az egész történetet most mégis felhoztuk, csak azért történt, mert eszünkbe jutottak a mai magyar, osztrák és nem utolsó sorban a hazai állapotok is. Zsidó miniszter az igazságügyi palotában? Hol tartunk ettől! A magyar fajvédő rezsim még az izraelitákat sem türi meg. Az osztrák Heimwehr szellem pedig kiírja a fürdőhelyek szállodáira: „zsidóknak és kutyáknak tilos a bemenet!” Nos és a romániai Jorga kulturális védjeggel ellátott kabinet már semmilyen formában sem akarja a zsidót eltűnni. Még miniszteri palotákban és tárcákban kívül sem. Még így sem. Csak kikeresztelkedve. Fejlődünk, hiába, fejlődünk. Még néhány évfized és ki tudja, hol fogunk tartani?

Tanuljunk löni!!! Ezt az okos tanácsot Jabotinszki inlézte a zsidó ifjúsághoz. Tanuljunk löni! — mondja és még hozzát teszi, hogy ezt nem csak a szó fizikai jelentésében érti, hanem lélektani szempontok figyelembe-vételére is gondol. Ha az olvasó még mindig nem érti, hogy Jabotinszki mire gondol (megvalljuk mi sem értjük egészen), úgy had álljanak itt Jabotinszki világos szavai, melyet a varsói „Hajn” október 26-iki számában irt: „*Ha megtanultok utat, házakat és városokat építeni, ha megtanultok héberül beszélni és iskolákat emelni és nem fogtok tudni löni, nem értetek semmit az egésszel. Az ujjaszültést nem lehet csak akkor elérni, ha megtanultok és tudni fogtok löni is.*” És talán, mert Jabotinszki maga is érzi, hogy a szép szavak, minden bajosságuk mellett is, kissé, hogy enyhén fejezzük ki magunkat: zavaros, megpróbálja lélektanilag is megmagyarázni a lövés szükségét. Ennél a pontnál Jabotinszki így beszél: „Egy olyan helyzetbe jutott népnek, mint amilyen mi vagyunk legegészségesebb öszlőne: a lövésre való hajlam.” Löni emberek, csak tanulni löni és megoldódik ezzel a zsidóság problémája. Körülbelül ez az uj, a legujabb „százszázalékos” Jabotinszki féle cionizmus, amely m'ndjobban, alá Nagy Sándor léle hódításokra törekszik. Az önvédelem szükségét természetesen mi sem tagadjuk. Mindig hangsúlyoztuk, hogy erre módfelelt szükség van. De sohasem akarunk, mint Jabotinszki a lövésre és a vegetáriánusok a nyerskosztra, egy világszemléletet építeni. Más az eszköz és más a cél. Jabotinszkinél pedig a kettő teljesen össze-zavarodik és elméleteket épít a rosszul felfogott alapra. Az épület természetes így szük-égszerűen szintén rossz lesz. Kár, hogy a komoly politikus Jabotinszki a sajtón keresztül az ilyen kijelentésekkel csökkenti a cionizmussal foglalkozó idegen népek előtt, a cioni gondolat presztizsét.

Folytatódnak az antiszemita kilengések a lengyel egyetemeken

Krakó. A súlyos kimenetelű antiszemita diákzavargások a krakói egyetem orvos fakultásán kezdődtek el és ma már átharapódzott ugyszólván az összes lengyel egyetemekre is. A nemzetiszocialista diákok ugyanis távozásra szólították fel a fakultás zsidó növendékeit és tiltakoztak az ellen, hogy a zsidó diákok anatómiai gyakorlatokat nemzsidó holttesteken végezhessek el. Minthogy a zsidó diákok ellenállást fejtettek ki, az összeütközés elkerülhetetlen volt, úgy, hogy a dékánátus erélyes közbelépése sem segített. Az egyetem tanári kara elhatározta tehát, hogy egyelőre beszünteti az előadást a fakultáson és mindaddig nem nyitja meg az egyetem kapuit, míg nem lesz kellő biztosítéka arra, hogy a zavargások nem ismétlődnek meg. *Varsóból,* a krakói példa nyomán még vadabb hírek érkeznek a horogkeresztes diákok kilengéseiről. Az összes egyetemek tűzbe vannak, de különösen a jogakadémián feszült a hangulat.

Szokássá vált, hogy az egyes előadások után az antiszemita diákok felugrálanak a katedrara és hangosan kiáltják a zsidó hallgatók felé: „A zsidók elfoglalják mindenütt a helyeinket, a zsidók uralják az egyetemet, ki a zsidókkal!!!” Ha a kinos botrányok idején tanár érkezik előadásra, nyugodtan megvárja míg a tumultusnak vége lesz, elfoglalja a katedrát és szóval sem említi az egyetemi hallgatók botrányos viselkedését. Az elmúlt héten pénteken aztán, a tanári kar hallgatásán felbátorodva, megnőtt az antiszemita diákok bátorsága és megsaporodtak az „Üsd a zsidót” kiáltások is. Minthogy azonban a keresztény diákság között többen voltak, akik elítélték társaik csufos viselkedését és tartózkodtak a zsidó-ellenes megnyilvánulásuktól, komo-

lyabb összeütközésekre így nem került sor. A varsói orvosi fakultáson azonban már súlyos bántalmazások történtek. A zsidó hallgatókat botokkal és kövekkel verték ki az előadó teremből és néhányat oly súlyosan összetörttek, hogy a mentőknek kellett gyorssegélyben részesíteni az eszméletlen diákokat. Többen kórházban fekszenek a súlyos üllegek következtében.

Véres uccai harcok a varsói zsidó negyedben

Varsóból jelentik: Az elmúlt héten az összes varsói egyetemeken a nemzeti-szocialista diákok állandó, rendszeres véres aftakot indítottak a zsidó tanuló ifjúság ellen. „Ki a zsidókkal” és „Numerusz nulluszt alkalmazzanak a zsidó diákokkal szemben” kiáltásokkal támadtak rá szeges botokkal, kövekkel és késekkel hulligánok módjára a védtelen zsidó ifjúságra, súlyosan bántalmazva azokat ugyanynyira, hogy közzülök több mint száza a kórházba kellett szállítani. Az egyetem rektorát: Lukaszewiczet, feleségével együtt durva módon inzultálták. A Politechnikum kiváló professzorát, Psenickit, ki a zsidó ifjúságot egy külön helyiségbe záratta a támadókkal szemben, durva bántalmazásokban részesítették. Szombat este cc. 500 nemzeti-szocialista diák „Üssétek a zsidókat” felkiáltással a zsidó diákokthoz elé vonult. Sikertült nekik behatolni a helyiségekbe és a rendőség erélyes ellenállása dacára öszszetörték annak ablakait és berendezéseit. Másnap folytatódta a Politechnikumon a diákzavargások, hol az 1000 főnyi diákság az uccai tömeggel időközben több ezerre emelkedett. 150 zsidó diák az egyik helyiségben torlaszolta el magát, ahol a felizgató tömeg az ajtókat bezúzta, de a zsidó diákságnak egységes tömegben sikerült a nagy tumultuson keresztül vágnia magát. A súlyosan sebesült zsidó diákság részére a zsidó Diák Otthont kórháznak alakították át.

Vasárnap, november 8-án folytatódta a nemzeti-szocialista diákok antiszemita kilengései Varsó uccáin. Nagy diákcsoportok vonultak föl a zsidók által lakta negyedekben és antiszemita jelszavakkal nekieszték a zsidó üzletek kirakatainak és magánházak ablakainak, amelyeket bezúztak. A városi vasutról lerángatták a zsidó utasokat és súlyosan bántalmazták őket. Végül is a zsidó ifjúság ellentállt és a hulligánokkal szembeszállva, az uccák valóságos harcterékké váltak az elkeseredett ellenfelek véres verekedése folytán. A megvadult nemzeti-szocialista diákoknak hát-rálnia kellett a zsidó negyedből. A rendőség a hulligán diákok egy részét letartóztatta és több száz antiszemita diákot fogva tart.

Antiszemita-ellenes demonstrációk Oroszországban

Moszkva. November 7-én a szovjet 14 éves fennállásának évfordulóján nagy állami ünnepek voltak az ország minden részében. A moszkvai Vörös-téren a sok munkáscsoportok között felvonultak a zsidó telepések csoportjai is, akik a következő felírásu táblákkal demonstráltak a szovjet rezsim mellett és az antiszemitizmus ellen.

„Meg kell teremtenünk az önálló zsidó nemzeti otthont Biro-Bidschanban. A zsidó otthon egyik láncszeme és kiegészítő része Lenin nemzetipolitikájának.”

„Az antiszemitizmus minden megnyilvánulásával a nemzetközi szolidaritást és a munka-egység fegyverét sz e g e z z ü k szemben.”

„A cárista lakájok a zsidó proletár-tömegeket emigrációba küldték. Azon ország, amely szülő állama lett a szocializmusnak, megvédi a proletártömegeket a nemzeti uszításokkal szemben.”

LEGSZEBBEN FEST

(Royal kávéházzal szemben)
Mézáros-uca 4.

I. V. O.

LEGSZEBBEN TISZTIT

Uri-uca 34.
Telefon 8-53.

Midőn a balkéz nem akarja tudni, hogy mit csinál a jobb!

Szomoru szemelvények a kormány tehetetlenségéről

Fent beadják a képviselők az intervenciókat és lent nem történik ezután sem semmi. Azaz, hogy ez sem megy ilyen egyszerűen. Fent, a minisztériumban esetleg (?) valóban elfogadják és akarnak javítani az interveniált hibákon, de az adminisztrációs vezérigazgató nem akar. És ezen meglörök minden. De még így sem fejeztük ki magunkat egészen. Mert megtörténhetik az is, hogy a vezérigazgató ur is helybehagyta a miniszteri rendelkezést, de a végrehajtó szervek nem akceptálják. Ez aztán már teljes. A sornak itt vége szakad. A kormány utasít, a végrehajtó szerv visszautasít. És aztán előről kezdődik a játék. Intervenció, távirat, utasítás, körlevél és végül minden marad a régiben, úgy mint az egész aparátus megmozgalása előtt. Ez a romániai közigazgatás dióhéjban elmondott története.

Hírt adtunk már arról, hogy Wizsnitzben több száz zsidó családot dobtak az uccára a hatóságok barak-lakásaikból, higiéniai célokra való hivatkozással. Vagyis baraklakásokban nem higiénikus (valóban nem az), de az uccán a por és megfagyott rögök között higiénikus, azaz, egészséges. Ez a felfogás viszont a romániai közigazgatási szervek egészségügyi megállapítása. Annak a gazdag jószívű embernek példája jut eszünkbe, amelyik azt mondta a szolgájának: „Dobjátok ki ezt a koldust lakásomból, mert nem bírom elviselni a nyomorúságának látását”. Valahogy Wizsnitzben is ez a jószívű példa ismétlődött meg. Kidobták a nyomorgó, szegény zsidókat a barakokból, mert nem tudta elviselni a higiéniai érzékenységet az egészségtelen összezsúfolt lakásokat. Kidobták és pász. Ezzel aztán megoldódott a higiéniai probléma. Ez tör-

tént lent. Fent pedig az intervenciók nyomására utasítás ment le, hogy vissza kell költöztetni a nyomorgókat a barakokba, míg a város nem gondoskodik megfelelőbb lakásokról. Ismételjük, ez fent történt. Mert lent nem történt semmi. Maradt minden a régiben. Az emberek az uccán és higiéniai szempontok a közigazgatás tarsolyában. A wizensitzi zsidók pedig, a tél jeges karmaival husukba, tehetetlenül állnak a miniszteri utasítással és dörzsölik megdermedt fagyos kezeiket kétségbeesésükben.

Ez is jellemző. Bukovina és Besarábia városaihoz bezárták a cionista szervezetek irodáit, a szervezet vezetőit pedig szigurancai megfigyelés alá helyezték. A cionizmus tudvalevőleg Romániában alkotmányosan engedélyezett és elismert világszemlélet, melynek akció szabadsága is biztosítva van. Ha a cionista vezetőférfiak valamelyike Bukarestbe érkezett, a kormány kötelességének tartotta hivatalosan is fogadni a vendégeket. A Népszövetség tárgyaló asztalánál egyenlő félként vesznek részt és az angol világbirodalom néhány minisztere is cionista. De ez semmit sem számít, amikor a sziguranca nyomozni kezd. Cionizmus-kommunizmus. A név nagyon hasonló, vajjon miért ne lennének hasonlóak a célok is. A cionista szervezetek tehát a regát sziguranca vezetőinek gyanusak lettek. Házkutatás, letartóztatás, pofonok és megfigyelés.

Őszi takarításra

festék-, lack- és kefeárut
előnyös árban csak

STERN S. ENDRE

kefegyáros és festéknagy-
kereskedőnél szereshetőStrada Nicolae Iorga (Zöldfa-uca 10)
Telefon 378

Ezek természetesen már a gyanu következményei voltak és hiába jöttek az intervenciók, hiába mentek a körtáviratok, minden maradt tovább a régiben...

De vajjon mentek-e a körtáviratok?... A miniszterek azt mondják: igen. A prefektusok azt mondják: nem. Kinek higgyünk? A jobb kéz nem tudja mit csinál a bal. Megtartotta-e a miniszter a szavát, vagy a prefektusok nem mondanak igazat? Nehéz úgy feltennünk a kérdést, hogy meg ne sértünk vele valamilyen közigazgatási főnököt. Vagy a minisztert, vagy a prefektusokat, vagy ami a legfontosabb a végrehajtó szerveket. Nehéz ebben a közigazgatási chaosban igazat mondani, de még ennél is nehezebb elhallgatni az igazságokat. Mert ha a miniszternek van igaza, ha ő csakugyan utasított és rendelkezett, akkor mi történt a rendelkezéseivel, miért nem hajtották végre a prefektusok? Vagy, ha nem jöttek le a rendelkezések, és a prefektusoknak van igazuk, akkor...nos akkor a miniszter nem mondott igazat... Vagy, ha végrehajtották és nem jöttek le...vagy, ha nem hajtották végre és lejöttek...szóval így megy ez a végletekig, seholy megállás, és nyilsebesen rohanunk az országgal együtt a teljes megbolondulás és feltartóztatatlan katasztrófák felé...

Hackmayer uri szabó Oradea

P. Reg. Maria 2.

Öltöny- és felöltő-szövetek nagy választékban, a legolcsóbb árban

MATELE

Irla SALOM ASCH
II.

Egész éjjeleken keresztül ábrándozott fekhelyén. És ilyenkor azt képzelte, hogy egy terített asztalfőn ül. Mellette jobbról a rabbi, balról pedig reb Majse Chájem foglal helyet, az asztal körül vendégek ülnek, tányérok törnek össze és „mázál tov”-ot kiáltanak. Hirtelen erősen elpirul... Szégyelli magát...

A takaró leesik róla. A csipős őszi szél befúj az ablakon keresztül és ő nem érzi.

Álmait tovább fűzi:

Lakodalom után... Reizele fején fektető. Pirulva tekintget, még egy szót sem váltottak egymással... De mit is lehetne ilyenkor mondani... hogy is lehet ilyenkor egyenesen egymás szeme közé nézni!

Reggel, ha eszébe jut, hogy mit gondolt éjjel, elpirul, szégyelli magát önönmagától. Félt, hogy leolvassák az arcáról.

Egyszer levelet írt neki, melyben a következőket írta: „Jójj, Reizele, ma alkotkor a város alatt lévő kúthoz, egy titkot sugok neked...”

És Reizele elment...

De Matele nem szólt hozzá, rá sem nézett... mert nem tudott, nem bírt a szeme közé nézni...

És Reizele hazament megszegyenülve, fejét mélyen a földre horgasztva...

Egy szombat délután ebéd után történt. Matele ott ült reb Majse Chájeméknél. A szoba úgy nézett ki, mint valami kis

paradicsom, szép tisztán kiséperve, gondosan kitakarítva, az asztal hófehér abrosszal letakarva, minden fénylett, ragyogott, minden ünnepi díszben pompázott.

Még a szoba levegőjében is érezhető volt a szombat szentsége.

Reb Majse Chájem az ágyban fektült és aludt, a dunyha, mélyen be volt takarva, meg-megmozdult, amint lélegzett, a szakállja is megrezdült.

Reizele fejét az asztalra támasztva, alszik...

És Matele ül és bámul...

A nap belopódzik a függönyön keresztül és bearanyozza Reizele haját.

És az ő hajának, gondolja Matele, valami összefüggése, valami láthatatlan kapcsa van az ő szívével, szívet keresztül-furják, körülfonják és huzzák, vonják őt.

Szemei csukva vannak, arca valami tündéries jelleget ölt és minthacsak megszólalna, biztatna, csábitgatna: Jójj! jójj!... közelebb!... Matele, ne szégyeld magad, ne félj... most nincs itt senki... nem látja, nem tudja senki...

De hát ha meglátják a nap sugarai?

Az ablakhoz lép, a függönyöket összébb huzza. A szoba elsötétül...

De nem használ. Csukott szeméi csábitgatnak, hivatgatnak: Jójj ide Matele! — Közelebb... közelebb... és minden biztatja. Még a reb Majse Chájem pihegő, le és fel szálló szakállja is biztatja... Minden parancsol.

De a jó Isten tud és lát mindent. Ő ismeri az ember szándékát is...

Hirtelen megbánja bűnös gondolatát.

De a csukott szemek erőszakosan vonszolják. Az arc csábit. A szemek biztatnak, csalogatnak. És Matele közeledik.

Szíve hangosan dobog. Szemei szikráznak...

Az arcát! A haját! Nem!... Az arcán és haján valami szentség honol és az nem engedi, hogy csókolja... Nem! Az ajkák tisztátlanok és nem szabad megszentelteleníteni a haját, elüzni a szentséget az arcáról...

Nem!... Nem!

De egy belső hang, egy benső ösztön felülkerekedik és azt kiáltja: Igen! igen! A szív vonz, a haj még jobban... Az arc beszél... A szemek mintha erőszakosan követelnének... Senki sem látja, senki sem tudja... és minden parancsol, minden helyesel, minden biztat. És Matele újra hozzá lép... Ajkai már érintik a Reizele haját...

Az ajtó hirtelen kinyílik és Sprince, reb Majse Chájem felesége lép be rajta. Jaj, jaj, jaj!...

És Matele állva maradt, mint előbb, egy szót sem szólt, csak bámult...

Egy idő múlva.

Matele az erdőben ül egyedül.

Csendes nyári éj.

Körülötte minden alszik. A fák mozdulatlanul állnak és alusznak. Az ég magára öltötte fekete hálóköntösét és alszik. Csak a hold bámul még le az égről. Olykor el-elbuvik az ég takarója alá, egy pillanatra el-elszendereg és addig otthagyja

Ha **gazdag** akar lenni,
ugy siessen **Mentősorsjegyet** venni

IX-ik osztály huzása 1931 november 22-én

Főnyeremény 1,000.000 lei.

100.000, 50.000, 25.000, 10.000 lei

Sorsjegyek ára: egész sorsjegy 100 lei, fél sorsjegy 50 lei.

Minden sorsjegy az összes osztályokra 1932 jan. 1-ig érvényes

Postai költségeknél 19 lei
portóköltségekre hozzá-
adandó. — Sorsjegyek kap-
hatók mindenütt, valamint
a főbizományosnál:

Union Bank R. T.
Gradea Bul. Regina Ferdinand I.

Központi Sorsjegyiroda
CLUJ, Str. Memoran-
dului No. 16,

Ellentétek a Mizráchi világszervezetben

Jelentette a „Népünk“, hogy a németországi Mizráchi-szervezet hivatalosan kilépett a Mizráchi világszervezetből és mint a cionista világszervezet külön mizráchi irányú frakciója folytatja működését. Valószínűleg a hollandiai Mizráchi is követni fogja a németországi mizráchisták példáját és ki fog válni a Mizráchi Világszervezetből. A hollandiai mizráchisták ebből a célból rendkívüli konferenciát hívtak egybe, amelyen a kiválás kérdésében véglegesen határozni fognak.

A svájci mizráchi-szervezet vezetői az elmúlt héten sürgős természetű tanácskozársra gyűltek egybe Zürichben, hogy a Mizráchi világszervezet kebelében folyamatban levő forrongáshoz, amely legutóbb a németországi mizráchistáknak a világszervezetből történt kiválásához vezetett, állást foglaljanak. A tanácskozás, amelynek egyelőre csak tájékoztató jellege volt, egyöntetű helyeslést nyilvánítt a németországi Mizráchi magatartása iránt. Megállapították, hogy a németországi Mizráchi követelése a teljes vonalon jogosak. Elhatározták, hogy egyelőre az egyes svájci mizráchista csoportokban fognak állásfoglalást provokálni a konfliktus ügyében és csak ez után, de még ebben az évben egybehívják a a svájci Mizráchi országos konferenciáját, amely aztán véglegesen dönteni fog. Azt máris elhatározták, hogy a Mizráchi-alapok számára nem utálnak több pénzt, hanem a rendelkezésre álló összegeket az ellenzék jeruzsálemi vezető tagjaiból álló bizottságnak bocsájítják rendelkezésére.

Ezzel szemben a Varsóból érkezett jelentések szerint, a napokban tartotta a lengyelországi Mizráchi Szövetség 70 delegátusával teljes ülését, ahol a többi mizráchi problémák során a németországi szakadás is napirendre került. A lengyel Mizráchi vezetőegység, akik helyet foglalnak a egyben a Cionista-Világszervezet végrehajtóbizottságában is, egyhangulag elítélték a bomlásra való frakció törekvéseit és a világmizráchi álláspontjával azonosították magukat. A konferencián, melyet H. Farstein, a Cionista Világorganizáció executive tagja vezetett le, résztvett Ráv Fischmann, a Mizráchi végrehajtó bizottság tagja, Jeruzsálemből és Ráv Rubinstein varsói fővabbi is.

A zsidóság helyzete Perzsiában

Dr. Walter Fischer, a jeruzsálemi héber egyetem professzora, ki röviddel ezelőtt tért vissza perzsiai utjáról és ideiglenesen Berlinben tartózkodik, egy tanulmányt tett közzé perzsiai utjának tapasztalatairól, melynek a zsidóságra vonatkozó részeit kivonatolva alább adjuk:

Perzsia 60.000 zsidó lelket számlál ezidő szerint — kezdi beszámolóját dr. Fischer professzor — és helyzete a Riza Pehlevi khán uralkodása alatt lényegesen megjavult. A zsidóság a keresztény kisebbséggel együtt egyenjogúsítva lett a Pehlevi khán uralkodása alatt, ami — ha tekintetbe vesszük az előző kormányok és uralkodók politikáját — jelentős lépésnek számít a haladás országútján. Az előző uralkodók ugyanis minden jogot megtagadtak, nem csak a zsidóktól, hanem a keresztényektől és zoroasztráktól is, akiket hitetleneknek nyilvánítottak és kizárták őket nemcsak az égi javak paradicsomából, de a földi jogaikat sem ismerték el az izlám hívőkkel szemben. Ez a vallási elfogultság annyira begyökeresedett a tömegekbe, hogy a zsidóval való érintkezés is tisztátalanságnak számított. A zsidóság-

nak megkülönböztetett ruhákban kellett járnia, hogy minden igaz hívő elutdjá kerülni vele az érintkezést és eső időben például nem szabad volt megállania egy mohamedán szomszédságában, mert az eső átviszi a „hitellenről“ a tisztátalanságot az igaz emberre. Még most a XX. században is voltak Perzsiában pogromok, amelyek egész hitközségeket irtottak ki. De ugyancsak a XX. századdal vette kezdetét Perzsiában a zsidó konszolidáció is. Az Alliance Universele Izraelit tudvalevőleg iskolát alapított Perzsia különböző városaiban és nemzetközi befolyásával oda halott, hogy a törvény és az államhatalom vegye gondjaiba a zsidó kisebbséget is.

Hogy az utóbbi időben már valóban konszolidációról beszélhetünk, az egyedül csak annak a ténynek köszönhető, hogy Riza khán uralkodása alatt az izlám vallásnak befolyása csökkent az államigazgatás terén és a jövőben is jelentős további eredmények várhatók az emancipáció útján.

A mostani liberális kormányzat alatt máris olyan fejlődés mutatkozik nemcsak gazdasági téren, hanem elsősorban kulturális viszonylatban, amely meghaladja az utolsó 100 év összes eredményeit. Minden és mindenki világgósság után kiállt. Iskolákat és színházakat kérnek. Könyveket és újságokat vesznek. Az ifjuság nevelést követel. Egyszóval: a lehelőt láncokkal, lehelőt a kultura korlátai is és a visszafojtott energiák most kitörő erővel lekesednek, akarnak, tesznek és követelnek. A zsidó iskolák száma állandóan növekszik. A cionista mozgalom elérkezett hozzánk is és az eszme köré máris tömegek csoportosulnak. A héber nyelv renneszanszá éli a perzsiai zsidóság között és egymásután alakulnak meg a héber nyelvkurzusok, valamint a héber szemináriumok. Sajnos azonban, az utóbbi időben a cionista szervezkedés illegálisba kényszerült, mert az arab lázongásokkal kapcsolatban a kormány kénytelen volt megtiltani a szervezet propogandáját.

Itt említjük még meg, hogy újabban a jeruzsálemi Zsidó Emigrációs irodában az a terv merült fel, hogy cca 20.000 zsidót Lengyelországból, Romániából és Csehszlovákiából Perzsiába telepítsenek, amely elé az eddigi jelentések szerint a perzsiai kormány nem kíván semminemű akadályokat gördíteni.

BALKIRS bélyegzőgyár

Strada Alexandri (volt Teleki-ucca) 4.

Villanyerőre berendezett üzemében készít:

rézbélyegzőket, szappanstancnikat,

számozógép javításokat

és mindenféle szak-
mába vágó munkákat **legolcsóbb árakban!**

**Bankoknak és ügyvédeknek
20 százalék kedvezmény!!!**

Milliók egy miatt: rabszolga sóhaj.
Milliót száz lejért: zsidó sorsjegy-óhaj!

apródját, a csillagot, mely őt kíséri, hogy virasszon helyette.

— Csak én egyedül vagyok ébren — gondolja magában — itt ülök egyedül az erdő fáinak között, szomorúan, elhagyottan. És minek is jöttem én ide? kérdi önmagától. Mi hozott ide? Igazán nem tudom. Bolyongok, bolyongok, míg végre idetévedek az erdőbe, leülök a magas, sűrű lombu fa alá, melynek minden titkomat elárultam, mindent megmondtam, semmit sem hallgattam el és nem szégyeltem magam tőle.

— Itt ülök egyedül, hallgatagon.

Millió árnyék, millió kép és alak táncol szemem előtt, millió gondolat és érzés cikkázik fejemben és szívemben...

És hirtelen megfélemedezik mindenről.

Azt képzelem, hogy ővele ül együtt a rengetegben...

Hiszen levelet írt neki, hogy jöjjön. És ő eljön mindig pontosan. Éjjelenként kilopódozik sírjából, lerázza a port halotti lepléről, haját szétbontja, eljön az erdőbe és leül melléje. És ilyenkor csodálkozva kérdi: „De hiszen, Reizele, te már asszony vagy, férjhez mentél reb Mordche Lámdenhez és reb Mordche Lámden felesége saját haját viselne?! Reizele, ez nem illik, vágd le a hajad, vedd fel a fejkötőt!”

És neki úgy tetszik, hogy Reizele felel:

— Bohó, hiszen reb Mordche felesége meghalt, én reb Majse Chájem leánya vagyok. Még hajadon...

És Matele elfelejti, hogy Reizele meghalt, ő azt hiszi, hogy él, mint régen, még mielőtt férjhez ment, minden a régi, mint

akkor, midőn ő bejáratos volt reb Majse Chájemhez.

Akkor... Akkor...

Eszébe jut minden.

És most itt ül vele egyedül az erdőben...

A fák elrejtik őket és elalszanak. Az egész természet alszik.

A hold alábujt az ég takarója alá és szendereg. Az erdőor kunyhójában is elaludt a mécs, ő is nyugvóra tért.

Csak egy csillag, a hold kísérője viraszt és a béka a közeli tóban kuruttyol még, kuruttyol keservesen...

Egy pillanat és a kuruttyolás is megszűnik.

És a csillag kedves mosollyal tekint le az egész világra.

A csillag rájuknéz és kacag. Hallgatja titkaikat, melyeket gondolatban egymásnak sugnak; ő mindent megérez és kacag...

És Matelenek úgy tetszik, mintha a csillag megszólalna: Ne féljetek, kedves gyermekeim, nem áruolom én el titkaitokat senkinek.

A csillag egy sugárral körülöleli őket és megvilágítja Reizele fehér halotti ruháját.

És Matele azt hiszi, hogy egymás mellett ülnek, szorosan egymáshoz simulva. Egyikük sem néz a másikra. Ő a magasba néz, föl az égre, Reizele meg az erdő sűrűjébe.

Hirtelen mintha hallaná:

— Matele!

— Reizele!

Ujra csend támad. Szemüket lesütik, arcuk erősen lángol...

Egy könny — véli Matele — gurul le Reizele szeméből az arcára.

Körül nagy a csend, minden jóízűen alszik, semmi sem zavarja a csendet...

Matele azt hiszi, Reizele ránézett, valami kifejezhetetlen szánalommal, valami nagy könnyörülettel.

A csend még mindig tart.

Ujra egymásra néznek. Fejüket pirulva leeresztik, a csillag észreveszi és mosolyog...

— Reizele! — szólal meg Matele alig hallhatóan.

— Matele! — felel a leány valami nagy gyöngédséggel, szeretettel, hogy szinte összeszorul a Matele szive.

— Reizele, megcsókoljalak? — kérdi a fiu ügyellenül és mindjárt meg is bánja.

És neki úgy tetszik, hogy a leány nem felel semmit, arcát apró kezeibe rejt és sirásra fakad.

De később, mintha a csillagra mutatva, fülebe sugná: „A csillag meglátja. Szégyellem magam.”

Erre egy vastag, terebélyes fa alá bujnak, elbujnak a csillag elől.

De a csillag — neki úgy tetszik — mindent észrevett és pajkosan nevetett...

Nemsokára széftárta szárnyait és elrepült. Fehér halotti leple, mint valami hosszú uszály csüngött utána...

Matele egyedül maradt ülve.

A városban Matelet eszelősnek tartják.

Jidischből: Löwenkopf Kálmán

HIREK

A „Népünk“ cikkeinek ulányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek, Kiszlev 3, november 13.

Szombat, Kiszlev 4, november 14.

Heti szidra: תולדות

Heli háftóra: משא דבריה

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.50

gyertyagyújtás 4.55

Istentisztelet kezdete 5.00

Szombat befejezése 5.55

— Terjesszék és szereztek előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a „Népünk“-nek! A „Népünk“-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia!

A nagyváradi Népkonyha megnyitása

November 17 én, kedden délben megnyílik a nagyváradi zsidó Népkonyha. A nagyváradi zsidóság egyik legszebb emberbaráti intézménye nyílik meg ismét. A jószívűek és lelkiileg a szegényekkel és elszegényekkel együtt érzők legszebb azyluma a nagyváradi Népkonyha, ahol az éhezők, a szűkölködők, az elesettek kapnak étellemezt egész télen át. Természetesen, még nincs kellő alapja arra a vezetőségnek, hogy a Népkonyha zavartalan egész idenyi működése biztosított legyen. Eppen ezért minden emberbarátnak, minden jószívű embernek kötelessége, hogy támogassa természetbeni adományokkal és pénzzel ezt a mintaintézményt, mely az érző zsidó szívek legszebb tette és megnyilatkozása. A növekvő nyomormentő katonái azok a jószívű asszonyok, kik tetterővel, nagy munkával és teljesítménnyel enyhítik a szerencsétlen gyermekek és magukkal tehetetlenek nyomorát.

— **Telaviv polgármestere meghívja a zsidókat a szintiszta zsidó város meglátogatására.** Dizengoff Méir Telaviv főpolgármestere a zsidó távirati iroda útján meghívja a világ zsidóságát városának meglátogatására. Telaviv — üzeni a főpolgármester — a jövő Peszach táján nagy események színhelye lesz. Ebben az időben lesz a nagy Levante mintavásár, mely képet fog nyújtani Palesztina produktív teljesítményéről, ugyancsak ekkor lesz megtartva a nagy telavivi sportpályán a világ Makabiádjá, azaz a zsidó sportolók világversenye, melyen a világ legjobb sportolói és csapatai résztvesznek. Felhívja tehát a világ zsidóságát, hogy 1932 április havában látogassák meg minél tömegesebben Palesztinát és a világ egyetlen, legnagyobb szintiszta héber városát.

— **Otto H. Warburg az orvosi Nobeldíj nyertese.** A fiziológiai idei orvosi Nobeldíjat a berlini Vilmos császár intézet professzora, Otto H Warburg kapta. Warburg korszakalkotó felfedezéseket tett a lélegzés terén és ezáltal egész új tetteket állított fel az élet megnyilvánulás titkaiban. Korszakalkotóak még a rákos megbetegedések terén alkalmazott gyógymódjai. Otto H. Warburg ma 48 éves. Atyja a nemrég elhunyt prof. Emil Warburg, a berlini technikai főiskola professzora volt. Rokonságban van a Cionista Világszervezet egykori elnökével, Otto Warburggal.

GROSZ DÁVID
szalmakalappár
Satu-Mare, Str. Petru Rares 35/37
Mindentéle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára 50-25

— **Megcsonkították a frankfurti Börne-szobrot.** Frankfurt a. M. városában a Bockenheimer sétátérén 1877 óta áll Ludwig Börnének, a nagy német írónak, a német szabadsággondolat nagy harcosának mellszobra. A szobrot október 20-ra virradó éjjelen ösmeretlen tettesek sulyosan megrongálták. A merénylők először megkísérelték, hogy az élelnagyságúnál jóval nagyobb márványszobrot ledöntsék a talapzatáról. Minthogy azonban ez nem sikerült nekik, — letörték a szobor orrát. A tetteseket, akik nyilvánvalóan antiszemita céllal követték el vandáli merényletüket, eddig nem sikerült kinyomozni. Bizonyos csak az, hogy Börne szobra azóta orr nélkül disztelenkedik Frankfurt városának sétátérén. Szegény Börne. Hát hiába volt minden kikeresztelkedés: szémita orra még márványba faragva is botránykő volt azoknak unokái szemében, akiknek nemzeti és emberi szabadságáért egy életen át küzdött zsidó zsenialitásának minden erejével.

Weinberger Jehuda negrestli főrabbi (1853—1931) י"א Egy puritán, a bölcsek egyszerűségével élő nagytudású embert vezetett el az Avas-felsőfalusi izr. hitközség szeretett főrabbija Weinberger Jehuda halálával. Azok közé a kevesek közé tartozott, akik nem kerestek érvényesülést, csak egy cél lebegett előtte: a zsidóság és az igazság érvényrejuttatása. Ennek szolgálatában megalkuvást nem tűrt, hajthatatlan maradt, küzdött, harcolt, nem törődve az anyagiakkal. Olyan volt mint a hajdani nagymesterek. Már fiatal korában kitűnt éles felfogásával és zsidóságához való rajongásával. Szerette a tudományt, buvárkodott a talmud tanaiiban és sok éveken át élt elvonulva anélkül, hogy értékes szellemi kvalifikációt fitogtatta volna. Megelégedett, boldog volt kicsiny környezetében és spártai egyszerűséggel élt abban az egyszerű házikóban, amely otthona volt. Weinberger Jehuda élete 78-ik évében hunyt el. Negrestibe született. Mint az ottani főrabbinak fia, aki a világhírű prágai gáonnak, akit nagy műve után „Merál mpirág“-nak neveznek — leszármazottja. Ifjúkorát a nagybátyjával a margittai főrabbinál a „Merjac“ szerzőjénél, majd a csengeri és a híres nagyszőlősi rabbi jesivájában töltötte, ahol nagy zsidó és világi tudásra tett szert. Tanulmányai elvégzésével egyideig utazott, majd átvette az édesatyja örökét: a negrestli és kerületi hitközségek vezetését. Hitközségében egyedül vallásának és családjának élt és folytonos tudományos buvárkodással töltötte napjait. Temetésén, amely vasárnap folyt le, paptársai, ismerősei, barátai nagy számban jelentek meg. 2000-nél több résztvevő kísérette utolsó útjára. A temetési szertartás délután vette kezdetét. Az „orant“ bevitték a negrestli templomba, majd a szertartás elvégzése után kihozták a templom udvarára. A szomszédos városok és községek több főrabbi vett részt a végtszertartásánál. Veje Katz Joel erdődi főrabbi intézte első nagyhatalmú beszédét a közönséghez. Utána unokája Teitelbaum Sámuel negrestli rabbi, aztán idősebbik fia Weinberger Bernát, ismert nagy talmudtudós megható gyászbeszédében bucsuztatták el drága halottjukat. Teitelbaum Joel károlyi főrabbi pedig lendületes szavakban méltatta a zsidóság díszét, fényét és dicsőségét. Weinberger Eduard és unokája Katz Pinchesz rabbi mondtak még megható gyászbeszédet. Végül Günsberger-medgyesi főrabbi, Grünvald József szatmári rabbi és Grosz József károlyi talmudtudós bucsuztak még el szívehszólon és este 8 óra volt, mire végetért a temetési szertartás és visszaadták a nagy halottat a földnek. A negrestli társadalom részéről a főszolgabíró, főjegyző, Demján Cecil gör. kath. főesperes és a városka színe-java vettek részt a temetésen. Számos hitközségek vezetője táviratilag fejezte ki részvétét a gyászoló családnak.

— **A frankfurti Rothschild palotát hitközségi székháznak alakítják át.** A történelmi emlékü frankfurti Rothschild-háznak az építők munkások csákányai adnak új formát, hogy alkalmassá legyen a frankfurti hitközség székháza céljaira. Az átépítés költségét maga a Rothschild-család fedezi, melynek legendás karrierje itt kezdődött a Fahrgasse 146. számú házban, a zsidónegyedben. A mai ház 1813-ban készült el a „Goldene Scheuer“, „Goldener Mörsel“, „Roseneck“, „Rosenkranz“ és „Weisse Rose“ nevű házak helyén. A Rothschild-házban a maga érintettségében tartották meg azt a kis szobát, melyben a külföldi vendégeket, királyokat, császárokat, fejedelmeket fogadták Mayer Ansel és Carl Mayer Rothschild, a család megalapítói és fejei. Ott állt a régi pénztárszekrény, az első emeleten pedig zsidó régiségmuzeum. Most hivatali szobák, tanácsstermek kerülnek a régi szobák helyébe. Eltűnik ismét egy darab zsidó történelem.

— **Soffőr-strájk Palesztinában.** Jeruzsálem. A magas benzinadók következtében az arab és zsidó soffőrszövetség közös megegyezés alapján kimondta az általános sztrájkot. A sztrájk kapcsán megnyilvánuló demonstrációk éle a kormány ellen irányul. A személy és teherautó, valamint az autobuszok forgalma minden városban megállt. Kivéve a mufti pártjához tartozó soffőrszövetség nem csatlakozott az általános sztrájkhoz, amely azonban elenyésző részét képezi a Palesztina autóforgalomnak.

— **Hétfőtől kezdve 20 százalék árszállítás az ABC áruházban, Teleki-u. 4.**

— **A színélváltójai Zeiroth Mizrachi ünnepélye.** Vasárnap, november 8-án ünnepelte a színélváltójai Zeiroth egy éves fennállását, amely úgy erkölcsiekben mint anyagiakban a legfényesebben sikerült. Nagyban emelte az ünnepély nivóját a szatmári Zeiroth és Zeire testvéregyesület megjelenése. Benedikt Béla megnyitja az ünnepélyt üdvözlő a nagyszámban megjelent közönséget. Reámutatott, hogy ez az alig 1 éves egyetemlyen szép munkát végzett, majd kiemelte dr. Székely Dezsőné urat, aki lelkes támogatója az egyesületnek és valósággal anyai szeretettel veszi őket körül (a közönség percekig ünnepelte és szónál dr. Székely Dezsőné). Jakab Magda a konferánsziszter szerepét töltötte be sok ötlettel és bájjal. Katz Klárka és Weinstok Sárka monologot adtak elő nagy sikerrel. Lebovits Jenőnek zsargon kuplét meg kellett ismételnie. Benedikt Erzsike: Kidis levone szavallatával nagy hatást ért el. Jakab Magda és Benedikt Erzsike egy igen kedves dialogot adtak elő. Általános tetszést váltottak ki Ordenlich és Riederman lelkesítő beszédei után az ünnepély lelkes hangulatban ért véget.

— **Elrontott gyomor, bélzavarok, émelygés, kellemetlen szájíz, homloklfájás, láz, székszorulás, hányás vagy hasmenés eseteinél már egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűviz gyorsan, biztosan és kellemesen hat.** A gyakorlati orvos tudomány igazolja, hogy a **Ferenc József** víz használata a sok évés és ivás káros következményeinél igazi jótéteménynek bizonyul. „Ferenc József“ keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Az egész országban közismert elsőrendű és izletes konyhájáról a **GROSZ étterem** ארוטה' כשר
TIMIȘOARA-TEMESVÁR ORADEA
Lloyd-sor 11. Zöldfa ucca 7.
MENÜ RENDSZER: 40 lei 4 fogásos menü 40 lei, 60 lei 5 fogásos nagy menü 60 lei. — Állandó abona! - Esküvőket, bankettekét vállal. - Kifogástalan kiszolgálás! — Utazó uraknak kedvezmény!

Téli szörme különlegességeim megérkeztek, azokat **legolcsóbb** árban bocsátom a nagybecsült vevőközönség rendelkezésére Szives pártfogást kér

RUBIN szücs és szörmeüzlet
ORADEA, ZÖLDFA-UCCA 6

Férfiszövet különlegességek bámulatos olcsó leszállított árakban

Havas & Grünfeld posztóruházában
Str. Avram Iancu (Kossuth ucca) 8.

Közérdek vevőket készpénz árban szolgálunk ki.

Cégünk szolidaritásáról kérjük meggyőződni.

Legolcsóbban vásárolhat KALAPOKAT és egyéb férfi divatárut HOLLÓS-nál Oradea, Bulev. Regele Ferdinand 3.

A zsidó nyomor krónikája

Varsó. A zsidó segélyakciók és mentőbizottságok megkezdtek működésüket, hogy a lengyel zsidóság nyomorgóinak a télre ruhát és kenyeret szerezzenek. A bizottságok a napokban tartották tanácskozásait és végeztek pontos számításokat a szükséges élelmiszer és ruhanemű mennyiségéről. Az összeírások során kiderült, hogy egyedül Varsóban 21.770 zsidó család, összesen 96 400 lélek, körülbelül a varsói zsidóság egyharmada szorul segélyre és ezidő szerint minden remény nélkül éheznek. A statisztika kimutatása szerint ezek között: 1. 38.000 munkanélküli fizikai munkás; 2. 57.000 szabadfoglalkozású egyén, akiknek jelenleg semmilyen jövedelmük nincs és 3. 1400 teljesen elszegényedett zsidó lélek van. A bizottság elhatározta, hogy Lengyelország városaiban bevezeti a segélyakciót, megalakítja a sok zsidó öngyilkosság leküzdésére ligáját és külön kéri a kormány támogatását is a zsidó nyomorgók felszegélyezésére.

Bukarest. Itt is megindult a hitközségek kezdeményezésére a zsidó segélyakciók működése. A bizottságok a zsidó nyomor enyhítése céljából a város különböző részeiben népkonyhákat állítanak fel és megkezdik a természetbeni segély gyűjtését is.

Boston. Már Amerikából is szomorú hírek érkeznek a pénzeslevelek helyett. Megszűnt itt is a gondtalan élet és a világon végigszáguldó gazdasági számum ide is elérkezett. A napokban tartották a zsidó jóléti intézmények konferenciájukat Bostonban és az egyes jelentések elszomorító képet mutattak az amerikai depresszióról. Az összes jóléti intézmények és kórházak deficittel működnek és elfogyott minden tartalékalapjuk a veszteség fedezése következtében. A newyorki zsidó kórház, amelynek az egész Egyesült Államokban híre van, az elmúlt évben 12 millió dollár deficittel működött.

Krakó. Megalakult a zsidó öngyilkosságok ellen küzdő liga. Ez a hír minden kommentárnál többet mond.

— **A csehszlovák kormány demokratikus rendelete.** Aussigból jelentik: A csehszlovák kormány utasította az aussigi német Kereskedelmi és Ipari Alkalmazottak Szövetségét, hogy az alapszabályokban foglalt úgynevezett árjaparagrafuszt változtassa meg, illetve törölje el véglegesen. E paragrafus ugyanis a következőket tartalmazza: „Zsidók és más fajok és nemzetekhez tartozó olyan személyek, akik tudatos ellentétben állnak a német séghez, semmilyen tagsági jogokat nem gyakorolhatnak. Az országos politikai közigazgatás, a Szövetséghez küldött átiratában kifogásolta ezt a passzust és ennek törlésétől tette függővé a Szövetség munkanélkülieinek adott segélyek további folyósítását. Minthogy a Szövetség nem nélkülözheti az állam támogatását, törölte alapszabályaiból az árjaparagrafust.

Sodrony ágybetétek

nyitott és összehajtható **vaságyak, mosdók,** és mindenféle **vasbutorok** legolcsóbban kaphatók a foházban megnyitott üzemban

„STANDARD“

Iosif Vulcan (Nagy Sándor-ucca 10.)

— **Miért nem alkalmaznak zsidót a londoni rendőrségen?** A külföldi, aki nem ismeri az angol mentalitást, könnyen meglepődik az ellentétes felfogásokon. Egymással teljesen szembeálló tényeket lát meg és nem tudja megmagyarázni magának az okait. Egy francia újságíró érdekes riport sorozatot közölt folyóiratában az angliai viszonyokról. Feltűnt neki, hogy míg Angliában a legnagyobb megbecsülésnek örvendenek úgy hivatalos helyeken, mint a közönség között a zsidó politikusok és vezető férfiak, addig a londoni rendőrség szigorúan nem alkalmaz zsidót. Ez az egyedüli hely, ahol ha valaki a vallási rubrikába beírja: zsidó, azonnal megkapja a választ: alkalmatlan. Miniszternek jó, politikusnak jó, a királynak jó, csak a londoni rendőrségnek alkalmatlan. A francia újságíró tehát fellelőzte a londoni rendőrség igazgatóját és elére állította a kérdést. Miért nem alkalmaz a Scotland Yard (a londoni rendőrség neve) zsidót. A rendőrigazgatót nem érte váratlanul a kérdés és azonnal válaszolt: A legfontosabb feladat a nyomozás bevezetésénél a nyugodt és tárgyilagos viselkedés: hidegvér. Az embernek úgy kell viselkedni, mint egy felvevőgépnek, akinek nincsenek érzelmei, csak szeme. — A zsidók azonban természetüknél fogva nyugtalanok, türelmetlenek és könnyen elragadtatják magukat. A zsidók nem alkalmasak a nyomozásra, vagy az adott nyomok követésére, mert ehhez türelem, nyugodtság és hidegvér szükséges. Mindenesetre megállapíthatjuk, hogy a Scotland Yardnak, ha nem is mindenben van igaza, de abban fejtén találta a szöveget, hogy mi zsidók nem vagyunk túlságosan hidegvérűek és érzelmeink is vannak.

— **Paplanokat, vásznakat legolcsóbban ABC áruházban vehet.**

— **A szatmári Zsidó Leányegylet tisztújító közgyűlése.** Vasárnap tartotta a Leányegylet tisztújító közgyűlését, amelyen sajnálattal vették tudomásul Hunwald Berta elnöknő lemondását, aki évek hosszú során át legbuzgóbb, leglelkesebb és legaktívabb munkát fejtette ki. Az új tisztikart a következőképpen alakították meg: Diszelnöknő: Hunwald Berta, elnöknők: Reiter Anna, Sárkány Anci, Simon Piri, alelnöknők: Guth Lily, Fekete Zsuzsa, Schönberger Manci, jótékonyági elnöknők: Fried Anna, Meichner Lily, társelnöknők: Guth Lily, Princz Lily, titkárnő: Singer Gabi, helyettese: Szántó Ilonka, pénztárnoknők: Almann Ilus, Harag Alice, ellenőrök: Török István, Márkus Sándor, kulturbizottsági elnöknők: Klein Zsuzsa, Dénes Kató, alelnöknők: Ehrenreich Borka, Korai Borka, vigalmi elnöknők: Rosenfeld Lily, Gaál Juliska, társelnöknők: Sugár Lily, Fekete Kató. Tiszteletbeli elnökök: dr. Wilkóvits Béla, dr. Jeremiás Gyula, ügyvezetőelnökök: dr. Benedek Pál, p. Weisz László, társelnökök: dr. Grosz Sándor, Princz Imre, jótékonyági elnökök: Adlerstein Lajos, Szabó László, titkár: Burger László, helyettese: Weinberger Bandi, kulturbizottsági elnök: Róth Pál, kulturbizottsági tagok: Friedmann Imre, Hunwald György, Huszár Pál, Heilbraun Miklós, Kormos Lajos. Vigalmi elnökök: Mahler László, Klein Pál, vigalmi-titkár: Hermann Endre, helyettese: Heimovits János. Ezenkívül Szatmár ifjúságából számos tagot választottak még a választmányba. Az új tisztikar vezetésével a Leányegylet ismét megkezdte működését. A teák a jövő héten kezdődnek meg.

— **1 Méter divat ruhabársony 67 lei** az ABC áruházban, Teleki u. 4.

Pászkasütési árlejtési hírdelmény. Az ortodox izraelita hitközség az idén a pászkát nem házilag, hanem a legelőnyösebb vállalkozó útján akarja elkészíttetni. Akik vállalkoznak arra, hogy a hitközség pászkasütődéjében a hitközség rendelkezésre bocsájtott lisztből pászkát sütnék, adják be erre vonatkozó ajánlatukat 1931 november 25-ig a hitközségi irodába, ahol részletes felvilágosítást nyerhetnek. Oradea, 1931. november 6. Orth. Izr. Hitközség Gazdasági Igazgatósága.

— **Egy zsidó orvos új rák-gyógymódot fedezett fel.** London. (ITA) Az angol sajtó nagy lelkesedéssel foglalkozik a „Britisch Medical Journalban” ban megjelent közleménnyel, mely dr. William Susmaan a manchesteri egyetemi tanárjának és a Zsidó kórház sebészorvosának tollából származik. A tanulmány a rák megbetegedés kórokozójával foglalkozik és bejelenti, hogy egy újabb meglepően eredményesebb gyógyító eljárást alkalmazott több rákos megbetegedés alkalmával. A szakörökben nagy jelentőséget tulajdonítanak dr. Susmaan felfedezésének.

Értesítés. Az Izr. Szentegylet Chewra Kadisa ezennel értesíti t. tagjait, hogy folyó év december hóban a vezetőség mandátuma lejár és 39 képviselő-testületi tag megválasztásra kerül. Ez alkalomból felhívjuk t. tagjaink b. figyelmét alapszabályaink 7. §-ának 1. és 2. szakaszára, a cselekvő és szennvedő választójog rendelkezéseire vonatkozólag, melyek szerint azon tagok, akik tagdíjhátralékban vannak, azok választójogukat nem gyakorolhatják és meg sem választhatók. Már most felhívjuk t. tagjainkat fenti körülményre, hogy módjukban legyen tagdíjhátralékaikat legkésőbb folyó évi december hó 15-ig bezárólag kiegyenlíteni, mert csak ez esetben léphetnek jogaikba. Oradea, 1931 november hó. Leitner Lázár elnök, Bernát Bertalan jegyző.

— **Az egyiptomi mohamedánok a mozem-világkonferencia ellen.** Kairo. Megírta a Népeink, hogy a palesztinai arab nacionalisták pánmozlem konferencia egybehívását határozották el. A Jeruzsálemben egybehívott konferenciára csak Egyiptomba 500 mohamedán előkelőség kapott meghívót. A konferencia rendezők abban reménykedtek, hogy Egyiptom királya is képviseltetni fogja magát a konferencián, de ebben a reményükben csalódtak, mert Faud király határozottan ellene van a pánmozlem mozgalomnak. Legújabb jelentések szerint az egyiptomi sajtó is élesen állást foglal az egybehívott konferencia és annak programja ellen. Az egyiptomi újságok egyöntetűen azon az állásponton vannak, hogy az egyiptomi mohamedánokat az Egyiptom határain kívül eső mohamedán ügyek nem érdeklik és hogy ennek következtében a Jeruzsálemben egybehívott konferencián, a meghívott egyiptomi előkelőségek közül csak igen kevesen fognak részt venni. Az „Al Haram” című egyiptomi újság a nagytekintélyű egyiptomi tudós Szelim ibn Szaud tollából cikket közöl, amelyben felszólítja az egyiptomiakat, hogy ne vegyenek részt a jeruzsálemi konferencián.

**Hol a boldogság mostanában?
Zsidó kórház sorsjegy akciójában!**

**Padlólakkok,
poloskairtók,
háztartási cikkek**

mosó- és pipere-árak, kefe- és vegyiárak
legolcsóbb beszerzési forrással

Pontos és figyelmes kiszolgálás! — Szombat és ünnepeken zárva!

Fülöp Ede
ORADEA, Zöldfa ucca 14.

Mielőtt házán **vizvezeték- és bádogosmunkát** végeztet, kérjen ajánlatot

Grünfeld Béla

bádogos, vizvezeték és szerelési vállalatánál
Oradea, Str. Vlahuța (Szent János-ucca) 13
Javításokat olcsón és szakszerűen végez.

Dr. W. Fildermann a bukaresti izr. hitközség elnökévé választották

Bukarest. Dr. W. Fildermann, a romániai Zsidó Unió elnökét, a bukaresti izraelita hitközség 50 szavazattal 7 ellenében elnökké választotta. Ezzel a funkcióval egyidejűleg dr. Fildermann átvette a régi zsidó hitközségek központi szervezetének elnökségét is. Dr. Fildermann jelenleg 49 éves és 12 éve áll már a zsidó közélet szolgálatában. Néhány évvel ezelőtt hosszabb ideig tagja volt a román kamarának és szenátusnak.

Fuchs Benjámint főrabbi akciója az oradeai zsidó szegényekért

A mai súlyos, kritikus idők nyomorúsága nyomozólag hat városunk zsidóságának egzisztenciájára is. Sajnos, az elszegényedettek száma napról-napra szaporodik. Ebben a sávár, reménytelen időben fordul hűveihez Fuchs Benjámint főrabbi, hogy mentse meg a nyomor óráiban azokat a zsidó testvéreket, akik már a mindennapi kenyérszerzés súlyos gondjával sem tudnak megküzdeni. Azokat, akik éheznek, nyomorognak, akik reménytelenül várják a segítséget, máshonnan, mint hitestvéreiktől, mentősegítséget nem kaphatnak.

Megalakította a főrabbi a Zsidó Jóléti Szövetséget, amely feladatául tűzte ki a szemérmes szegények segélyezését, elagott betegek támogatását, szegény elhagyott gyermekek nevelését.

Ezen szövetség minden zsidó családnál perselyeket helyez el, hogy módjában legyen minden zsidó hitestvérnek hozzájárulni ezen nemes akcióhoz és kivehesse részét ezen áldozatkészségből, hogy megmentse azokat a hitestvéreket, akik ebben a nyomorúságos és küzdelmes életben tehetetlenek lettek.

A főrabbi felhívással fordul a zsidó társadalomhoz, hogy az elhelyezett perselyeket fogadják megértéssel, támogassák szeretettel ezen intézményt és abba legalább naponként egy lelt adományozzanak. Reméljük és bizonyosra vesszük, hogy a felhívás meghallgatásra fog találni.

Aranylakodalom. Izsák Simon és neje Albert Fáni e hó 8-án tartották 50 éves házassági évfordulójukat Alba-Julian. Az ünneplő vallásos lelkű, igazi zsidó házaspárt gyermekeiken, unokáikon és rokonaikon kívül számosan keresték fel jókívánságaikkal.

Drága szüleink aranylakodalma alkalmából oly sokan keresték fel bennünket jókívánságaikkal és jóleső figyelmükkel, hogy azt egyenként megköszönni képtelenek vagyunk. Fogadják tehát mindazon kedves rokonok, jóbarátok és ismerősök, kiket ez illet, szívvel jövő hálás köszönetünket. Izsák Ignác és családja Oradea, Fischer Ferencz és családja Cluj, Grünner Bernát főkantor és családja Zágreb, Izsák Nándor és családja New-york, Izsák Elek Szekesfehérvár, Izsák Mór és neje Cluj, Izsák Vilma Cluj és Izsák Olga Alba-Julian.

Ujabb leletek a bibliai Somronban. Az elmúlt év folyamán kiterjedt ásásokat végeztek a régi zsidó birodalom székhelyének, Somronnak a területén, a mai Szabasziében. Különösen nagy jelentőséggel bír egy hatalmas, nem teljesen kidolgozott kocka-kövekből épült ó-zsidó városfalnak a felfedezése. Egész világosan felismerhető, amint egy támadás után a város erődítményeit sietve ezekből a kockakövekből javították ki. Találtak még ugyancsak a korai zsidó időkben egy jókarban megmaradt kikövezett uccát. A további leleteknél, így pl. a herodesi időkben származó épületalapokban az eredmény még kielégítőbb. Az a domb, melyben eddig minddezek a romok elrejtve voltak s amely a Sicheim felé vivő út mellett van, a legkülönbözőbb korok tanubizonyosságait tárja most a szemlélő elé és pedig Achat és

Omri királyok palotáinak nagyszerű alapépítményei, Herodes zsinagógája, az oszlopcarnokos vásártér (ahol újabban két nagyszerű mozaikot fedeztek fel), a római idők fóruma, zsidó uccák és házalapok és egy bazilika mozaikpadlója.

— **A kisenevi zsidó hitközség katasztrófális pénzügyi viszonyok közzé jutott.** A kisenevi zsidó hitközség elnöksége a napokban rendkívüli közgyűlést hívott egybe, melynek egyedüli napirendi pontja a hitközség pénzügyi krízise volt. A hitközségi iskolák, melyeknek már napokkal ezelőtt kellett volna megnyitniuk, még ma is zárva vannak, mert a hitközség nincsen abban a helyzetben, hogy a megnyitásával járó anyagi terheket elvállalja. A hitközségi alkalmazottak sorsa ugyancsak elszomorító képet nyújt, minthogy már hónapok óta nem jutottak fizetéseikhez. Az összes kulturális és zsidó jóléti intézmények az összeroppanás szélén állanak. A hitközség kénytelen volt mindegyiktől megvonni az eddig nyújtott szubvenciókat. Szomorú azonban az, hogy egyelőre még kilátás sincs arra, hogy a katasztrófális helyzetből a hitközség kimeneküljön, mert a hitközségi tagok a súlyos gazdasági viszonyok folytán nem sokat áldozhatnak a hitközség szanálására.

Oroszországi hírek

Moszkva. A biro-bidschani zsidó telepítésekkel foglalkozó bizottság, mely utasítást kapott a szovjet kormánytól, hogy az öt éves terv befejeztével, a zsidó kolonizációt olyan fejlett fokra emelje, hogy mint autonóm köztársaság önálló közigazgatással és teljes államaparátussal működésbe hozassék, a kidolgozott új tervek szerint az 1932-es évben 4000 zsidó családot fog kitelepíteni a biro-bidschani kolonikára. A bizottság tervei ezenkívül kiternek a külföldi zsidó bevándorlásokra is és számítása szerint innen 2200-ra tehető a kolonikára kihelyezendő családok száma. A jelentés szerint a biro-bidschani zsidó települések fejlesztésére a szovjet 20 millió rubelt szavazott meg az 1932-es évre.

Ezzel szemben a krimi zsidó kolonizáció az „Emesz“ kommunista hivatalos lap jelentése szerint visszafejlődőben van. A krimi kolonizációk ugyanis nagyszámu kívándorlások történtek a zsidó telepések elégedetlensége miatt. Az Emesz igyekszik megfejteni a visszavándorlások okait, mert véleménye szerint föltétlen hibának kell valahol mutatkozni a krimi gazdasági vezetés módszereiben, hogy ezek a módfelelt sajnálatos tények meglörténhettek. Schalik az Emesz szerkesztője fejtegetésében megállapítja, hogy a krimi népességet számarányához képest, tulságosan nagyterületű föld megművelésével terhelték meg és így a kollektiva kénytelen volt idegen munkásokat is alkalmazni, hogy a munkatervbe foglalt eredményeket elérhessék. Természetesen az önköltségi árak ezzel annyira emelkedtek, hogy a bennlakó zsidó telepések nem találták meg többé a számításukat és szükségszerűen el kellett hagyniuk Krimet. Az Emesz erélyes hangon követeli a kormánytól, hogy találja meg a módját a krimi települések fokozottabb támogatására, mert nem tűrhető egy percig sem tovább, hogy hiányos vezetés és meggon-dotatlanság következtében a szovjet gazdaságra ilyen súlyos erkölcsi és anyagi károk háruljanak.

A deklasszált zsidóság termelésbe való kapcsolódását figyelő bizottság érdekes statisztikát közöl egy tipikus zsidó kisvárosról, ahol még évekkel ezelőtt a bennlakó zsidóság alig volt a termelésbe bekapcsolódva és kizárólag csak kiskereskedelemmel foglalkozott. A városka neve Krischopol. A statisztika pontos kimutatásban számol be a zsidó tömegek ipari termelésbe való részvételéről. A felnőtt nemzedék az utóbbi évek során 39%-ban lépett a produktív termelés útjára. Az ifjúságnak pedig 73%-a foglalkozik ipari és mezőgazdasági munkával. Az ifjúság külvárosban nagy kivándorlási hajlamot árul el és számosan hagyják el szülővárosukat és nyomulnak be a nagy ipari centrumokba. A város 417 zsidó gyermeke közül 185 jár jidisch, míg 232 az ukrán állami iskolákban.

PHÖNIX Életbiztosító Társaság

ALAPITTATOTT 1882. ÉVBEN.

Teljesen befizetett alaptőke 4,000.000 osztrák schilling

Engedélyezve Romániában 1929 január 14-én, közzétéve a Mon. Of. 13. számában 1929 január 16-án. Alapszabályok közölve Mon. Of. 45.929. Bejegyezve az ifjovi törvénytörvényeknél 1929 január 21-én a 6. sz. cégjegyzékbe.

Központi vezérigazgatóság: WIEN.

Romániai igazgatóság: București, Bul. Elisabeta 10.

ORADEAI VEZÉRKÉPVISELET:

Strada General Moșoiu (Kert-u.) 2. Telefon: 7-57.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: CLUJ, Strada Nicolae Iorga No. 16.

A társaság működési területe:

Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A „Phönix“ kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. jeruzsálemi főirodával, a különböző országok Mizrachi Központjaival, legújabbban a Mizrachi Erdélyrészi Központtal, a Makkabi Világszövetséggel, a zsidóság több országos szervezetével, a Wizo zsidó nők világszövetségével, az „Aguda“ Világszervezettel és még többi nagy zsidó testülettel.

Vezérügynökségek:

Arad, Brașov, București, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Medias, Oradea, Sătmăr, Sibiu, Târgu-Mureș, Timișoara.

Gyermek-, járadék- és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.

Anyák! Höfer hintőpor, krém, szappan elősegíti a baba fejlődését

Rövid hírek

VARSÓ. Egy ultra liberális egyénekből álló vallási társaság alakult nemrégiben Varsóban azzal a szándékkal, hogy megalakítsák a reform zsidó hitközséget és templomot építsenek különös szertartásaik számára. A reform zsidók többek között nem a szombatot akarják az Istenisztelet napjának elismerni, hanem vasárnap kívánják a hét pihenőnapját ünnepegni. A templomukban a férfiak és nők egymásmellett ülnek és az orgona mellett tiszta női kar énekelne. A jelek szerint az új reform templom inkább fog hasonlítani egy rossz színházhoz, mint egy jó zsidó templomhoz.

NEW-YORK. Nelson Ruffenberget, az ismert new-yorki rendőrigazgatót, egyhangulag a Zsidó Nemzeti Alap amerikai elnökévé választották meg. — A legújabb hivatalos statisztika szerint egész New-york területén 1,875.521 zsidó lélek él. Még 1910-ben a zsidó lakosság száma nem haladta túl 623.386-ot. Két évtized alatt tehát több mint 1.000.000 lélekkel szaporodott New-york zsidó lakossága. — Louis Marcus ismert filmvállalkozót 26.364 szavattal Salt Lake City polgármesterévé választották meg. Ez az első eset, hogy ebben a városban zsidó polgármestert választottak.

MOSZKVA. Amint Moszkvából jelentik a szovjetkormány elhatározta, hogy az emlékezetes Nobile északi sarkkutató felfedezését vezető expedíció vezetőjének Aldo Pontremolinnek nevével, — kit még annak idején magas kitüntetésben részesített a szovjet — azt a szigetet, amelyen ráakadtak és megmentették Nobilet, Pontremoli földnek nevezik el. Aldo Pontremoli vallásos olasz-zsidó családból származik.

BERLIN. Most készült el az 1930. év kiterjesztési statisztikája Németországnak. Eszerint 59.255 evangélista, 6794 katolikus és 566 zsidó hagyta el hitét és tért át részint más vallásokra, részint pedig felekezeten kívüli maradt.

HAMBURG. Az ismert antiszemita újságíró Pohl, aki revolverével súlyosan megsebesítette Laszaly kormányfőtanácsost, az elmúlt héten állott a hamburgi bíróság előtt, amely 2 évi börtönbüntetést szabott a merénylő antiszemitára.

JERUZSÁLEM. Musa Kacim pasa, az arab exekutiva elnöke kiáltványban hozta az arab lakosság tudomására, hogy a súlyos időkre való tekintettel az arab exekutiva az idei november 2-ára, a Balfour deklaráció évfordulójára tervezett tüntető sztrájkot a deklaráció és a mandátum ellen nem szervezi meg. Ettől függetlenül azonban Musa Kacim pasa a kiáltványában annak az óhajának ad kifejezést, hogy az idei Balfour-napot is az arabok a zsidókkal szemben való politikai és gazdasági bojkót megerősítésével tegyék emlékezetessé. — A félszázaddal ezelőtt Palesztinába vándorolt „Bilu” mozgalom csoportjának leszármazottjai, akik első pionérai voltak a palesztinai cionista építők munkának, most felhívást intéztek a cionista szervezeteken keresztül a világ összes Palesztina barátjaihoz, hogy fokozott áldozatkészséggel álljanak ismét a cionista munka szolgálatában.

TUNISZ. A tuniszi mezőgazdasági felsőiskolán is megisméltődtek a varsói antiszemita diáktüntetések. A diákok az uccára is kivonultak és „Le a zsidókkal” jelszóval számos járókelőt inzultáltak. A támadásokra a Brith-Trumpridor és Makkabi zsidó szervezetek azzal feleltek, hogy megszervezték az önvédelmi gárdujukat és kivonultak ők is az uccára, hogy szembekerüljenek az antiszemita huligánokkal. Az önvédelmi gárda megalakulása óta a tüntetések és zsidó bántalmazások szünetelnek. A rendőrség több antiszemita renitenskedőt letartóztatott.

ROMA. Érdekes hír érkezik Rómából. Mossulini kormányfő kezdeményezésére emléktáblát állítottak fel egy ismert és kiváló fascista vezetőnek: aki zsidó volt. Mindenestre érdekes így egymásmellé állítva a kettőt: fascista, aki zsidó, vagy pedig zsidó, akinek a fascista emléktáblát állítanak. Bruno Mondolfo Fiume volt polgármestere és hitközségi elnöke kapja halálának 10 éves évfordulója alkalmával a hazájától ezt a szép megemlékezést, mely egyben doktrinális kifejezője annak a Mossulini által sokat hangoztatott ténynek, hogy az olasz fascizmusnak semmi köze a többi európai államok antiszemita jellegű fascizmusához.

LONDON. Dr. J. H. Hertz londoni főrabbi a napokban tért vissza genfi utjáról, hol a Népszövetség napireformáló ülésén tartózkodott. A londoni főrabbi az újságíróknak kijelentette, hogy nem hisz abban, mintha a Népszövetségnek sikerülne az új időbeosztást keresztül vinni, mert az ülésszakok keretén belül óriási nagyok a következetesen viszályzó ellentétek. Egész generációknak kell eltűnni és újnak születni, míg a naptár-form kérdése ismét felvetődhet — mondja Dr. Hertz — és alkalmassá válik arra, hogy bevezessék. A főrabbi nyilatkozata vallásos zsidó körökben nagy megnyugvást keltett.

Egy kis szerencsével egész életére megszabadulhat minden anyagi bajától is, mert egy

100 lejes Zsidó Kórházszorsjeggyel könnyűszerrel

EGY MILLIÓT NYERHET

Még öt osztályon keresztül játszhat a Zsidó kórházszorsjegyekkel a kélhetenként megisméltődő huzásokon.

Huzás November 15-én

Postai megrendelésnél 100 lej beküldése ellenében portómentesen küld sorsjegyet a **Zsidó Kórházegyesületek Sorsjátékintézősége**

CLUJ, Piața Unirii No. 20.

Vegyen Zsidó Kórházszorsjegyet!

ZSIDÓ HUMOR

Látják, látják!

A szalontai rabbi Zundel utazott egy fuvarossal. A mező mellett elhaladva, a fuvaros leszállt és szólít Reb Zundelnek:

— Ott egy szénakazal, én hozok belőle lovamnak, Reb Zundel meg vigyázzon, hogy nem látják-e.

Reb Zundel hallgatott. A fuvaros lement, felfarkolt egy csomó szénát és indult visszafelé.

— Látnak! Látnak! — kiáltott feléje Reb Zundel.

A fuvaros megijedt, ledobta a szénát, felkapott a kocsira és elhajtott. Távozástól visszanezézett és nem látott senkit. Haragosan szólít Reb Zundelnek:

— Miért hazudtál?

— Igenis láttak — felelt Reb Zundel alázatosan.

— Kicsoda?

— Odafönről — mutatott Reb Zundel az égre — onnan láttak!

Hashajtó mint köhögés elleni gyógyszer

Klein beállt az orvoshoz mondván, hogy nagyon köhög.

Az orvos tévedésből hashajtót ír fel. Másnap találkozik az orvos Kleinnel és kérdi: Na köhög még?

Mire Klein megjegyzi, hogy bizony mióta az orvosságot bevette nem igen mer köhögni.

A jószívűség netovábbja

Egy szegény fuvarosnak egyetlen vagyona, a lova kimúlt. Nagy szomorúságában elment Rabbi Majse Lébe Sassoverhez, a híres caddikhoz s elpanaszolta neki, hogy gyermekeinek nincs kenyerük. Erre a rebbe fogta a szegény zsidót, elvezette az istállóhoz, ahol egy tehén állott és azt mondta neki: „Vidd ki a tehenet, add el s végy magadnak árából egy lovat.” Rövid idő múlva a rebecen megtudta, hogy a rebbe a saját tehenét adta oda a szegénynek. Magánkívül volt elkeseredésében s azt kiáltotta: „Rabló, honnan vegyek most már tejet a gyermekeimnek.” A rebbe nyugodtan felelt a dühös feleségének: „Nézd, a szegény ember gyermekeinek még kenyerük sincs s te neked fáj az, hogy tej nincs.”

Ha lassan is, de minden meghozza a maga gyümölcsét

Egy chaszideus panaszkodott a geri rabbinak: Töröm és kinzom magamat és annyira sem viszem, mint egy mesterember, aki huszesztendős robot után legalább azt veszi észre, hogy munkája szebb, tetszősebb, gyorsabban készül el vele. Én pedig csak azt látom, hogy ma is úgy imádkozom mint husz évvel ezelőtt...

A caddik így felelt neki: „Nem emlékszel-e Élijáhu próféta szavaira, hogy az

ember úgy vegye magára a Tórát, mint a jármót.” Lásd a szántóvető is minden reggel kimegy a szántóföldre, huzza az ekét, azután hazamegy a falujába. Mi sem változik meg őrajta... de a felszántott föld lassan mégis meghozza a gyümölcsöt!...

A biblia szentsége tiltja, hogy róla sokat beszéljünk

Ezekiel rabbit még fiatalon megválasztották szenjavei pappá. Az egész község éző kíváncsisággal várta az elközeledő szombatot, hogy a rabbi magyarázatát meghallgassa, de Ezekiel nem prédikált. A harmadik szombaton azután a község előjárói, akik asztala körül ültek, megkérték, magyarázzon nekik valamit a Tórából. A rabbi ekkor elővette a bibliát, felapozta az ötödik könyv első fejezetét és felolvastak nekik elejétől végig. Azután így szól: „Ez az Isten Tórája, szent ez és nekem nincs jogomban beszélni róla.” Azután megcsókolta a könyvet és visszatette a helyére.

MOZI

Teatrul HEIMAN szinkör HETI MŰSORA:

Péntektől mindennap „Lázadás a Sind Sing feyházban” „A szerelmes ördög”. A Metrofilmgyár aranysooratáblát, főszereplők: Heurich George, Dita Parló, Gustáv Diesel. Rendes helyárrakkal. Eredeti felvételek a Sing Sing feyházból, 300 szereplő. — Vasárnap matiné 10 és 12 lejes helyárrakkal. „Az ifjuság joga” Norma Schaeerer hangos filmje és Saulescu-Recco akrobata és táncsoport föllépte. — Jön: „Az éjjeli szerelem” az idei saison legszebb filmje.

Cineva tograful FILMPALACE HETI MŰSORA:

Péntek: „Egy pezsgős éjszaka”. A szezon sláger filmoperettje. Főszerepben: Szöke Szakáll, Jenny Jugo, Fritz Schultz. — Szombat: „Egy pezsgős éjszaka” 3-kor olcsó helyárrak! — Vasárnap d. e. 11 órakor „Forradalmi nász”. Sláger matiné műsor! Gösta Eckmann, Fritz Kortner, Walter Rilla! 10 és 12 lejes helyárrak. — Vasárnap d. u.: „Egy pezsgős éjszaka”. Helyárrak, 28, 22, 17, és 12 lei! — Hétfő: „Egy pezsgős éjszaka”. A hétfőn megváltott jegyek Csütörtöknön gratis érvényesek!

A legszebb zománccfényű gallérokat tisztítja a

Klein gőzmosóda

Str. Vlahuța 4 Szent János ucca

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövőművészeti iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17. Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltelek.